

Klímacélok vs. túlélés – Hogyan hat az ukrajnai háború a német energiamixre?

Az új német kormány tavaly decemberi megalakulása után kezdetben visszafogottan nyilatkozott az Európát érintő kérdésekről, leginkább az érdekek egyeztetésére és a belügyekre helyezte a hangsúlyt. Az orosz agresszió azonban megtörte a csendet, Németország kénytelen volt állást foglalni. Az ukrajnai háború teljes mértékben a feje tetejére állította az Olaf Scholz vezette kormány által kitűzött célokat.

A német politika évek óta kardinális kérdésként tekint a klímavédelemre, illetve ennek érdekében a megújuló energiaforrásokra (nap-, szél-, vízenergia és biomassza) való áttérésre, így számos lépést tettek már a célkitűzés elérésére: meghatározták az atomerőművek¹ fokozatos leállítására (legkésőbb 2022 végéig) irányuló szándékot a fukusimai balesethez hasonló katasztrófa elkerülése végett, klímavédelmi törvényt² fogadtak el 2019-ben, ezzel megerősítve az EU-s célokat, valamint döntöttek a szénalapú erőművek³ legkésőbb 2038-ig való leállításáról is. Az ambiciózus célok viszont még 2021-re sem érték el a kívánt célt, ugyanis a német energiamix⁴ mindössze 46%-át jelentették a megújuló energiaforrások. Azonban amennyiben az újonnan elfogadott bizottsági kiegészítő jogi aktus⁵ alapján vizsgáljuk meg az összetételt, a földgáz- és atomenergia-használattal együttesen ez az arány már közel 70%.

Az új német kormány az atomenergiáról meglehetősen egyértelmű álláspontot képviselt, az utolsó három, még működő reaktor⁶ leállítását az idei évre helyezték kilátásba. Valós ütközőpontot jelent viszont a még Gerhard Schröder kancellár egyik utolsó intézkedéseként útnak indított Északi Áramlat 2 földgázvezeték megépítése, ugyanis a kormányalkotó Zöldek és a szabad

¹ Bundesamt für die Sicherheit der nuklearen Entsorgung: *Der Atomausstieg in Deutschland* (2011. június 30.).

² Kalas Vivien: *Klímavédelem és választás Németországban*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2021. május 12.

³ Die Bundesregierung: *Abschied von der Kohleverstromung* (2022).

⁴ *Deutscher Strommix: Stromerzeugung Deutschland bis 2022*. Strom-Report, 2022.

⁵ Navracsics Tibor: *Zöld-e a gáz és a nukleáris energia?* Európa Stratégia Kutatóintézet, 2022. február 24.

⁶ Louise Guillot: *Germany Powers Down 3 Nuclear Plants*. Politico, 2021. december 30.

demokraták is annak felülvizsgálatát és leállítást szorgalmazták. Emellett az új kormány 60 milliárd euró⁷ keretösszegű beruházási csomagot fogadott el a klímaválság elleni küzdelem nevében.

Az utóbbi években azonban bizonyossá vált, hogy csupán a német értelemben vett megújuló energiaforrások használata nem lesz elég az elvárások teljesítésére. Az időjárási viszonyokra alapozott energiaellátás, a rendszerek kiépítése, a tárolókapacitások körüli problémák, továbbá a koronavírus-járvány alatt realizált „energiaéhség” alapján az előrejelzések is azt mutatják, hogy Berlin 2023-ig biztosan nem fogja teljesíteni⁸ az elvárásokat. Az orosz–ukrán háború még inkább formálni fogja ezt a területet.

Oroszország ukrajnai bevonulását követően a nemzetközi közösség szinte egy emberként lépett fel az agresszió megállításával szemben, minden lehetséges megoldást feltárva. Németország részéről rögtön az újonnan megépített gázvezetékprogram leállítását követelték, azonban Scholz kezdetben nem kívánta politikai ügyként kezelni ezt. Pár nappal később viszont Németország volt az első, aki szankcióval sújtotta Moszkvát, mégpedig a közös projekt működési engedélyének ellehetetlenítésével. Ez a lépés pedig többek között az energiapolitika területén is megindította a német perspektíva átalakulását, indukálva a politikai szereplők nézőpontütközéseit.

Abban egyetértés van a kormányon belül, hogy az energiafüggőséget csökkenteni kell, ugyanis a német állam földgázszükségletének közel felét,⁹ míg az olaj egyharmadát szerzi be Oroszországtól. Így elkerülhetetlen a rendszer diverzifikációja. Erre reagálva jelentette be¹⁰ Olaf Scholz a rendkívüli kormányülésen, hogy az Európai Unióval összhangban fognak vásárolni a világpiacón földgázt, amelyhez kétmilliárd köbméter kapacitású gáztározót építenek, amelynek szükségessége megkérdőjelezhető, ugyanis az év elején a rendelkezésre álló tárolók 37%-a¹¹ volt csupán megtöltve. Továbbá két új cseppfolyósított földgáz (LNG) tárolására szolgáló terminált fognak építeni Brunsbüttelben és Wilhelmshavenben.

⁷ Euronews–Reuters: [Germany's New Government Is Pouring 60 Billion Euros Into Combatting Climate Change](#). Euronews, 2021. december 14.

⁸ Hans von der Burchard: [Germany Will 'Probably Miss' Climate Targets for 2022, 2023](#). Politico, 2021. december 29.

⁹ Euronews–APTN: [Europe's Reliance on Russian Fossil Fuels May Push it Towards Energy Independence, Says Germany](#). Euronews, 2022. február 25.

¹⁰ Die Bundesregierung: [Regierungserklärung von Bundeskanzler Olaf Scholz am 27. Februar 2022](#) (2022. február 27.).

¹¹ Jan Hauser: [Deutsche Erdgasspeicher nur noch zu 37 Prozent gefüllt](#). Frankfurter Allgemeine, 2022. február 1.

A belső ellentétet Robert Habeck, a zöld párt adta szövetségi gazdasági és energiaügyi miniszter nyilatkozata generálta, miszerint nem zárkoznak¹² el az idén leállítani kívánt három atomreaktor további üzemeltetésétől, illetve a szénelapú erőművek működtetésétől sem. Míg Annalena Baerbock külügyminiszter is reálisan kezeli a témát és helyt ad ennek a megoldásnak, Steffi Lemke, szövetségi környezetvédelmi miniszter inkább felelőtlen döntésnek tartja az atomerőművek üzemben tartását, helyette a megoldást a függőség csökkentésében és a megújuló energiák elterjedésében látja. Véleményét valószínűsíthetően a zaporizzsjai erőmű¹³ orosz csapatok általi támadására alapozza, ugyanis ez az eset is rámutatott a technológia sebezhetőségére, hiszen Európa ismét közel került egy esetleges atomkatasztrófához.

Ahhoz azonban, hogy az atomerőművek 2022. december 31. után is energiát termeljenek, nem elég a politikai akarat, a működési engedélyek megújítására is szükség van, amely a szakértők szerint „nem hasznos út”, valamint feltételezhetően az év hátralevő része nem lenne elegendő széles körű vizsgálatok elvégzéséhez. Ugyanakkor a szektor szolgáltatói nem zárkoznak el ettől a lehetőségtől.

A német kormány által felvázolt opciók egyértelműen azt mutatják, hogy a jelenlegi vis maior helyzetben mindenre fel kell készülni, így inkább a kiszámítható ellátást helyezik előtérbe, habár egy törvényjavaslatban előterjesztették, hogy Németországban 2035-ig teljes mértékben megújuló energiaforrásból származzon az áramtermelés. Azonban a biztonság növeléséről tesz tanúbizonyságot az is, hogy a Bundeswehr fejlesztésére százmilliárd euró keretösszegű különalapot hoznak létre, kérdés, hogy ez mire lesz elég, és hogy nem késő-e ezt megvárni. Mindenesetre az biztos, hogy e lépéseket mind a társadalom, mind a nemzetközi közösség nem várt fordulatnak titulálja.

2022. március 8.

Felhasznált irodalom

Az oroszok már Európa legnagyobb atomerőművét bombázzák. *Portfolio*, 2022. március 4. Online: www.portfolio.hu/global/20220304/az-oroszok-mar-europa-legnagyobb-atomeromvet-bombazzak-530901

¹² Julia Löhr – Christian Geinitz – Winand von Petersdorff: *So streiten die Grünen jetzt über die Atomkraft*. *Frankfurter Allgemeine*, 2022. március 3.

¹³ Az oroszok már Európa legnagyobb atomerőművét bombázzák. *Portfolio*, 2022. március 4.

- Bundesamt für die Sicherheit der nuklearen Entsorgung: *Der Atomausstieg in Deutschland* (2011. június 30.). Online: www.base.bund.de/DE/themen/kt/ausstieg-atomkraft/ausstieg_node.html
- Die Bundesregierung: *Abschied von der Kohleverstromung* (2022). Online: www.bundesregierung.de/breg-de/themen/klimaschutz/kohleausstiegsgesetz-1716678
- Deutscher Strommix: Stromerzeugung Deutschland bis 2022. *Strom-Report*, 2022. Online: <https://strom-report.de/strom/>
- Die Bundesregierung: *Regierungserklärung von Bundeskanzler Olaf Scholz am 27. Februar 2022* (2022. február 27.). Online: www.bundesregierung.de/breg-de/aktuelles/regierung-serklaerung-von-bundeskanzler-olaf-scholz-am-27-februar-2022-2008356
- Kalas Vivien: *Klímavédelem és választás Németországban*. Európa Stratégia Kutatóintézet, 2021. május 12. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2021/05/12/klimavedelem-es-valasztas-nemetorszagban>
- Navracsics Tibor: *Zöld-e a gáz és a nukleáris energia?* Európa Stratégia Kutatóintézet, 2022. február 24. Online: <https://eustrat.uni-nke.hu/hirek/2022/02/24/zold-e-a-gaz-es-a-nuklearis-energia>
- Euronews–APTn: Europe's Reliance on Russian Fossil Fuels May Push it Towards Energy Independence, Says Germany. *Euronews*, 2022. február 25. Online: www.euronews.com/green/2022/02/25/europe-s-reliance-on-russian-fossil-fuels-may-push-it-towards-energy-independence-says-ger?fbclid=IwAR3FFxqTH01byi0uGZCzmvhyv9UHL1Az-hz7yLCsLlTzXtgmhQn8fEbH7BtQ
- Euronews–Reuters: Germany's New Government is Pouring 60 Billion Euros into Combatting Climate Change. *Euronews*, 2021. december 14. Online: www.euronews.com/green/2021/12/14/germany-s-new-government-is-pouring-60-billion-euros-into-combatting-climate-change
- Guillot, Louise: Germany Powers Down 3 Nuclear Plants. *Politico*, 2021. december 30. Online: www.politico.eu/article/germany-powers-down-3-nuclear-plants/
- Löhr, Julia – Christian Geinitz – Winand von Petersdorff: So streiten die Grünen jetzt über die Atomkraft. *Frankfurter Allgemeine*, 2022. március 3. Online: www.faz.net/aktuell/wirtschaft/die-gruenen-streiten-ueber-atomkraft-und-energieversorgung-17849568.html?utm_term=0_10959edeb5-d6577e2939-190931477&utm_campaign=d6577e2939-EMAIL_CAMPAIGN_2022_03_04_12_57&utm_medium=email&utm_source=POLITICO.EU
- Von der Burchard, Hans: Germany Will 'Probably Miss' Climate Targets for 2022, 2023. *Politico*, 2021. december 29. Online: www.politico.eu/article/germany-climate-change-targets-2022-2023-emissions/